

PLACE-BASED ПІДХІД ДО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ ГРОМАД ЗАХІДНОГО МАКРОРЕГІОНУ УКРАЇНИ

Лещух Ірина Володимирівна

кандидат економічних наук, старший дослідник
Державна установа "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього
Національної академії наук України"
ORCID ID: 0000-0002-3860-0728
ira_leschukh@ukr.net

У статті досліджено можливості застосування place-based підходу до імплементації Європейського зеленого курсу у процесах повоєнного відновлення економіки територіальних громад Західного макрорегіону України. Обґрунтовано, що сучасні виклики відбудови потребують переходу від універсальних моделей реконструкції до територіально диференційованих стратегій економічної трансформації, які враховують ресурсну, функціональну та просторову специфіку громад. Показано, що інтеграція принципів Європейського зеленого курсу у політику повоєнного відновлення дозволяє поєднати завдання фізичної реконструкції інфраструктури із довгостроковою структурною модернізацією економіки територій, підвищенням енергетичної безпеки, декарбонізацією виробничих систем та формуванням циркулярних моделей використання ресурсів. Систематизовано ключові просторово-економічні виклики повоєнного розвитку територіальних громад Західного макрорегіону України. Доведено, що застосування уніфікованих підходів до відновлення не забезпечує належного врахування цих факторів, що зумовлює необхідність використання територіально орієнтованих механізмів формування політики економічної трансформації. Запропоновано концептуальну модель place-based трансформації економіки територіальних громад Західного макрорегіону України, яка поєднує просторовий, інституційний та часовий виміри політики відновлення. Модель передбачає адаптацію інструментів «зеленого» переходу до різних функціонально-просторових типів територій. Обґрунтовано систему територіально диференційованих пріоритетів і інструментів трансформації економіки у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. Визначено, що ключовими умовами результативної реалізації place-based підходу є інтеграція економічної, кліматичної, енергетичної та інфраструктурної політики, формування місцевих портфелів «зеленої» економічної реконструкції, узгодження інвестиційних програм із принципом «Do No Significant Harm» та розвиток систем моніторингу соціально-економічних і екологічних ефектів відбудови.

Ключові слова: place-based підхід, повоєнне відновлення, територіальні громади, Європейський зелений курс, «зелений» перехід, регіональна політика, просторовий розвиток.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Повоєнне відновлення економіки територіальних громад Західного макрорегіону України потребує переходу від реалізації стандартизованих, «універсальних» пакетів проєктів до формування територіально диференційованих портфелів економічних трансформацій, що враховують ресурсну, просторову та функціональну специфіку громад. Такий підхід дозволяє поєднати завдання відбудови з довгостроковою модернізацією структури економіки територій і забезпечити одночасне досягнення кількох стратегічних цілей розвитку. Йдеться насамперед про зміцнення енергетичної безпеки та підвищення стійкості критичної інфраструктури, прискорення «зеленого» переходу із запобіганням технологічній фіксації (carbon lock-in) у вуглецево-інтенсивних інфраструктурних рішеннях, підвищення конкурентоспроможності локальних економік у контексті європейської інтеграції, а також забезпечення соціальної згуртованості приймаючих громад в умовах масштабних внутрішніх переміщень населення.

Логіка такого підходу узгоджується з рамкою трансформації економіки, закладеною у Європейському

зеленому курсі, який визначає довгострокову модель розвитку Європейського Союзу, спрямовану на досягнення кліматичної нейтральності, модернізацію виробничих систем і підвищення добробуту населення за умов зниження екологічних ризиків [1]. У цьому контексті повоєнне відновлення розглядається не лише як процес фізичної реконструкції зруйнованої інфраструктури, але й як можливість структурної трансформації економіки територій на основі ресурсоефективних технологій, низьковуглецевої енергетики та циркулярних моделей виробництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика територіально орієнтованих підходів до економічного розвитку активно досліджується у сучасній регіональній економіці та політиці просторового розвитку (зокрема, у працях С. Романюка [2], М. Мельник [3], В. Кравціва та І. Сторонянської [4], Л. Пронько [5] та ін.). Значний внесок у формування теоретичних засад place-based підходу зроблено у працях Л. Хопа [6], де обґрунтовано необхідність переходу від універсальних моделей регіональної політики до стратегій розвитку,

що враховують унікальні ресурси та інституційні особливості конкретних територій. У межах цього підходу регіональна політика розглядається як довгострокова стратегія мобілізації локального потенціалу та зменшення просторових диспропорцій розвитку.

Розвиток place-based-концепції відображено у дослідженнях Організації економічного співробітництва та розвитку (зокрема, [7-8] та ін.), де підкреслюється, що такі політики спрямовані на використання локальних активів територій, підвищення їх економічної конкурентоспроможності та соціальної згуртованості. Вони передбачають інтеграцію багаторівневого управління, координацію галузевих політик і залучення широкого кола місцевих акторів до формування стратегій розвитку.

У сучасній науковій літературі (зокрема, у працях А. Тесті та співавторів [9], Ю. Ходковської-Мищук [10] та ін.) також акцентується на значенні територіально орієнтованих підходів у контексті реалізації кліматичної політики та екологічної трансформації економіки. Дослідження показують, що впровадження Європейського зеленого курсу потребує адаптації інструментів «зеленого» переходу до специфіки регіональних економік, оскільки саме територіальний контекст визначає можливості та обмеження реалізації кліматичних політик на локальному рівні.

Утім, попри значну кількість наукових досліджень щодо place-based політики та зеленого переходу, питання застосування цього підходу у контексті повоєнного відновлення економіки територіальних громад України залишається недостатньо опрацьованим. Це зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на адаптацію концепції територіально орієнтованого розвитку до умов воєнно-повоєнної трансформації економіки.

Формування цілей статті. Метою статті є обґрунтування можливостей застосування place-based підходу до імплементації Європейського зеленого курсу у процесі повоєнного відновлення економіки територіальних громад Західного макрорегіону України.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є поєднання загальнонаукових та спеціальних методів аналізу просторово-економічних процесів. У процесі дослідження використано методи теоретичного узагальнення та системного аналізу – для дослідження концептуальних засад place-based політики та її ролі у формуванні сучасної регіональної політики розвитку.

Методи структурно-логічного аналізу та систематизації застосовано для ідентифікації ключових просторово-економічних викликів повоєнного розвитку територіальних громад Західного макрорегіону України. Порівняльний аналіз використано для узагальнення міжнародного досвіду реалізації територіально орієнтованих політик розвитку та адаптації інструментів Європейського зеленого курсу до умов локальних економік.

Метод концептуального моделювання застосовано для формування моделі place-based трансформації економіки територіальних громад, що поєднує просторовий, інституційний та часовий виміри політики повоєнного

відновлення. Узагальнення результатів дослідження здійснено із застосуванням методів наукової абстракції та логічного синтезу.

Результати дослідження. Повоєнний розвиток територіальних громад Західного макрорегіону України відбуватиметься в умовах формування комплексу нових просторово-економічних викликів (табл. 1), зумовлених як безпосередніми наслідками війни, так і структурними трансформаціями економіки у процесі відбудови. Ці виклики матимуть різну інтенсивність прояву залежно від функціонального типу території, демографічної динаміки, природно-географічних умов та рівня інфраструктурного навантаження на громади.

Отже, застосування уніфікованих підходів до відновлення не дозволяє належним чином врахувати специфіку локальних ресурсів, ризиків і структурних обмежень розвитку. Натомість формування ефективної політики повоєнного відновлення економіки потребує використання територіально орієнтованої логіки управління, яка передбачає адаптацію інструментів економічної трансформації до особливостей різних типів територій – агломерацій, гірських громад Українських Карпат, індустріально-енергетичних територій, аграрних громад тощо.

За таких умов ключовим методологічним принципом формування політики повоєнного відновлення економіки територіальних громад Західного макрорегіону України виступає place-based-підхід (рис. 1), який передбачає адаптацію інструментів «зеленого» переходу до соціально-економічної, природно-ресурсної та функціональної специфіки різних типів територій. Його практична реалізація пов'язана з інтеграцією різних політик розвитку (інфраструктурної, інноваційної, енергетичної, кліматичної, політики зайнятості та соціальної інтеграції) у взаємодоповнюючі інвестиційні пакети. Саме така багатовимірна координація політик розглядається в аналітичних оглядах ОЕСР [7] як ключова умова результативності територіально орієнтованих стратегій розвитку.

Практична реалізація place-based підходу передбачає послідовність аналітичних та управлінських етапів формування політики трансформації економіки територіальних громад, які включають діагностику соціально-економічного стану території, визначення її функціонального типу, ідентифікацію структурних викликів розвитку, формування стратегічних цілей та відбір інструментів трансформації.

Застосування place-based підходу у формуванні політики повоєнного відновлення економіки територіальних громад передбачає, серед іншого, практичну операціоналізацію загальних принципів трансформації з урахуванням функціонально-просторових типів територій. Відтак, доцільним є формування системи поетапних рекомендацій для різних типів територій у трьох часових горизонтах: короткостроковому (0-18 місяців), середньостроковому (2-5 років) та довгостроковому (6-10 років). Вказані часові інтервали є досить умовними та розглядаються відносно початку активної фази повоєнного відновлення економіки, яка на практиці пов'язується із розгортанням системних програм реконструкції інфра-

**Основні просторово-економічні виклики повоєнного розвитку територіальних громад
Західного макрорегіону України**

Просторово-економічний виклик	Економічний зміст і прояви на рівні територіальних громад Західного макрорегіону України
Демографічно-житлова та інфраструктурна навантаженість приймаючих громад	Територіальні громади Західного макрорегіону виконують функцію приймаючих територій для значної частки внутрішньо переміщеного населення. Станом на кінець 2025 року в Україні налічується близько 3,712 млн ВПО [11]. Це підтримує довготривалий попит на житло, комунальні та соціальні послуги, що трансформує структуру попиту на місцеву інфраструктуру. Внаслідок цього посилюється навантаження на системи водопостачання і водовідведення, тепlopостачання, електромережі, транспортну та соціальну інфраструктуру громад.
Ризик «вуглецевого відкату» у процесі відбудови економіки	Потреба швидкого відновлення пошкодженої інфраструктури створює ризик застосування технологічно застарілих і вуглецево-інтенсивних рішень, передусім у будівництві та енергетиці. Така траєкторія розвитку суперечить кліматичним зобов'язанням України у межах Національно визначеного внеску [12] та може підвищити майбутні витрати модернізації економіки. Додатковим чинником виступає посилення кліматичної політики ЄС, зокрема у межах пакета Fit for 55 [13], що формує нові регуляторні вимоги до декарбонізації виробництва та впливає на умови доступу підприємств до європейських ринків.
Енергетична безпека та вразливість централізованих енергетичних систем	Воєнні атаки на енергетичну інфраструктуру продемонстрували високу вразливість централізованих систем тепlopостачання та електропостачання. Залежність територіальних громад від великих генеруючих об'єктів і централізованих мереж підвищує ризики перебоїв енергопостачання, що негативно впливає на функціонування місцевої економіки, комунального господарства та соціальної сфери.
Екологічні наслідки війни та дефіцит системного екологічного моніторингу	Воєнні дії спричинили значні екологічні пошкодження, включаючи забруднення ґрунтів, водних ресурсів, накопичення небезпечних відходів та руйнування природних екосистем. За оцінками Програми ООН з навколишнього середовища [14], існує ризик формування так званої «токсичної спадщини» війни, що потребує довгострокових програм оцінювання, моніторингу та ремедіації. Для Західного макрорегіону це означає підвищення ризиків трансграничного перенесення забруднень та посилення антропогенного навантаження на природні системи.
Кліматичні ризики та гірська специфіка Українських Карпат	Території Карпатського регіону характеризуються підвищеною чутливістю до кліматичних змін, зокрема ризиками паводків, зсувів, деградації лісових екосистем та локальних екстремальних погодних явищ. Інфраструктурне розширення та зростання демографічного навантаження у приймаючих громадах можуть посилювати ці ризики, що потребує врахування природно-географічної специфіки гірських територій у процесах економічного розвитку та відбудови інфраструктури.

Джерело: систематизовано автором

структури, модернізації економічної структури та відновлення інвестиційної активності територій.

Такий підхід дозволяє застосовувати запропоновану модель рекомендацій незалежно від конкретної дати завершення війни та водночас забезпечує узгодження короткострокових заходів стабілізації з середньо- та довгостроковими структурними трансформаціями локальних економік.

Запропонована просторово-часова логіка дає змогу поєднати заходи оперативного реагування на інфраструктурні та соціально-економічні виклики з реалізацією структурних змін, спрямованих на модернізацію економічної бази територіальних громад та їх інтеграцію у траєкторію «зеленого» переходу. Такий підхід відповідає логіці програмування політики відновлення, що використовується у практиці Європейського Союзу та міжнародних фінансових організацій, де інвестиційні програми структурної реконструкції також формуються у кількох часових горизонтах.

Незалежно від типу території, базовою умовою реалізації політики «зеленої» відбудови має бути формування місцевого портфеля зеленої економічної реконструкції, оформленого у вигляді програмно-цільового документу, інтегрованого з бюджетним плануванням громади. Такий портфель повинен включати систему пріоритетних інвестиційних проєктів, узгоджених із принципом «не завдавати значної шкоди довкіллю» (Do No Significant Harm), планом управління відходами руйнувань та сис-

темою моніторингу результатів реалізації. Важливим елементом цієї системи є визначення базових показників, які дозволяють оцінювати соціально-економічні, енергетичні та екологічні ефекти реалізації проєктів. У випадках відсутності відповідних даних у проєктній документації доцільно передбачати окремий компонент фінансування, спрямований на формування системи збору та аналізу локальних даних.

У табл. 2 систематизовано та узагальнено ключові напрями економічної трансформації для різних типів територій у порівняльному форматі. Така структура дозволяє простежити логіку поєднання коротко-, середньо- та довгострокових інструментів відновлення економіки громад у межах place-based підходу.

Висновки. Повоєнне відновлення економіки територіальних громад Західного макрорегіону України відбуватиметься в умовах поєднання воєнно зумовлених соціально-економічних дисбалансів і необхідності структурної модернізації економіки відповідно до кліматичних та екологічних зобов'язань України у межах європейської інтеграції. У цих умовах відбудова не може обмежуватися відновленням зруйнованої інфраструктури, а повинна розглядатися як можливість довгострокової трансформації локальних економік на засадах ресурсоефективності, декарбонізації та підвищення стійкості територіальних систем.

Проведене дослідження засвідчило, що ключовими викликами повоєнного розвитку територіальних громад

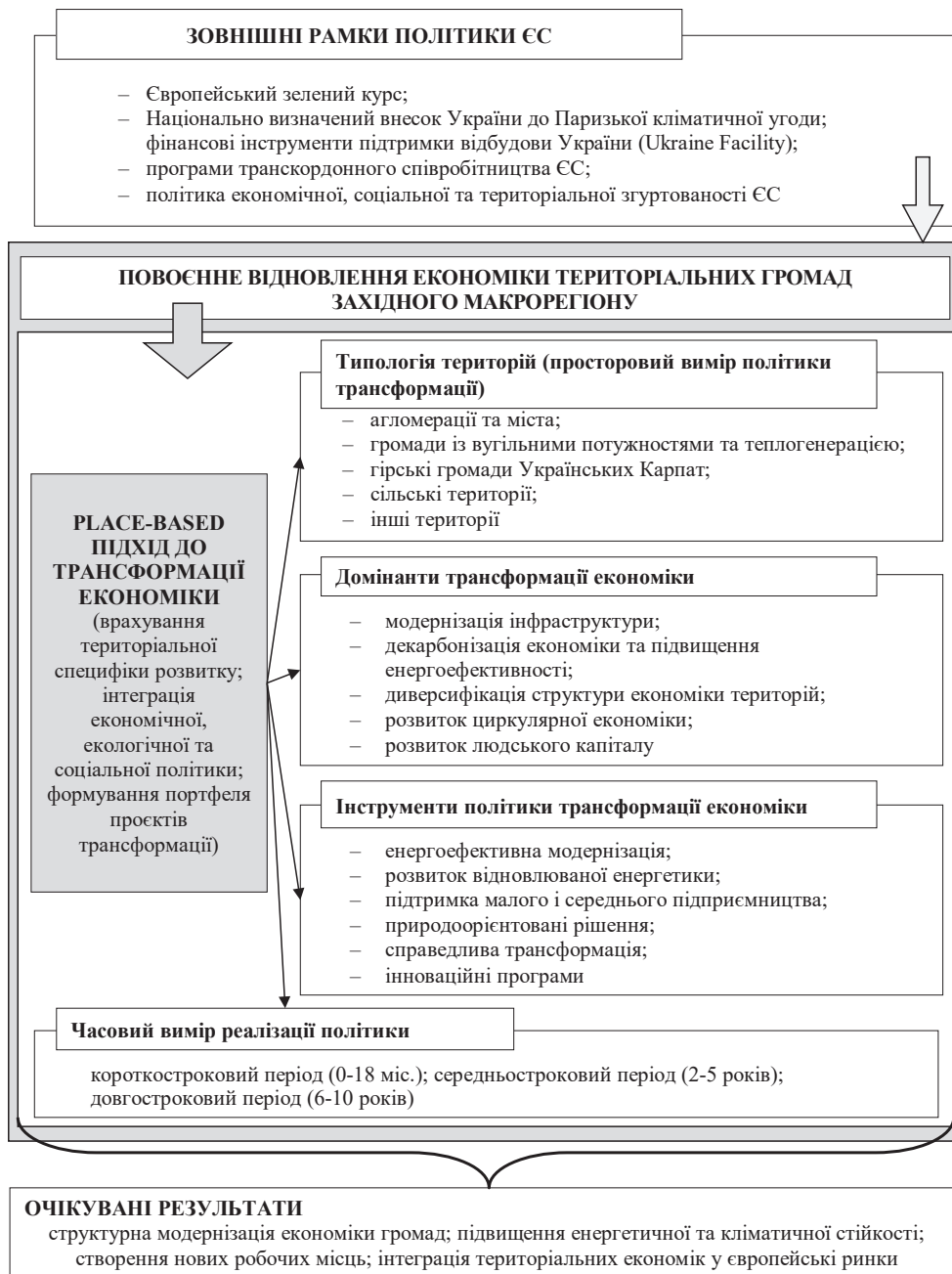

Рис. 1. Концептуальна модель place-based трансформації економіки територіальних громад Західного макрорегіону України в умовах «зеленого» повосінного відновлення

Джерело: розроблено автором

Західного макрорегіону є зростання демографічного та інфраструктурного навантаження приймаючих територій, ризик відтворення вуглецево-інтенсивних моделей розвитку у процесі реконструкції, вразливість централізованих енергетичних систем, накопичення екологічних наслідків воєнних дій та посилення кліматичних ризиків, особливо у гірських районах Українських Карпат. Сукупність цих факторів зумовлює необхідність переходу від уніфікованих підходів до відновлення до територіально диференційованих стратегій економічної трансформації.

Обґрунтовано, що методологічною основою формування такої політики може виступати place-based підхід,

який передбачає адаптацію інструментів «зеленого» переходу до функціонально-просторових типів територій та інтеграцію економічної, енергетичної, кліматичної й соціальної політики розвитку.

Запропонована концептуальна модель place-based трансформації економіки територіальних громад дозволяє узгодити зовнішні рамки політики Європейського Союзу, типологію територій, інструменти економічної модернізації та часові горизонти реалізації політики відновлення.

Встановлено, що практична реалізація такого підходу передбачає формування місцевих портфелів «зеленої»

**Територіально диференційовані пріоритети та інструменти трансформації економіки громад
Західного макрорегіону України на засадах «зеленого» переходу**

Тип території	Короткострокові пріоритети (0-18 місяців)	Середньострокові пріоритети (2-5 років)	Довгострокові пріоритети (6-10 років)	Ключові інструменти реалізації
Агломерації та великі міські центри	<ul style="list-style-type: none"> – проведення енергетичних аудитів муніципальних будівель та реалізація першочергових заходів термомодернізації; – підвищення стійкості критичної інфраструктури (водопостачання, теплогенерація, медичні заклади); – запровадження систем муніципального енергоменеджменту; – реалізація програм енергоефективного житла для ВПО. 	<ul style="list-style-type: none"> – масштабування глибокої термомодернізації житлового фонду через механізми енергосервісу; – модернізація систем теплопостачання із поступовою декарбонізацією; – розвиток сталої міської мобільності та електротранспорту; – інтеграція принципів New European Bauhaus у міське планування. 	<ul style="list-style-type: none"> – формування низьковуглецевих міських районів; – розвиток інтегрованих міських енергосистем (накопичення енергії, управління попитом); – масштабування циркулярного будівництва; – розвиток зеленої інфраструктури для підвищення кліматичної стійкості міського середовища. 	<ul style="list-style-type: none"> – ініціатива New European Bauhaus (об'єднує екологічні цілі Європейського зеленого курсу (сталий розвиток) з культурними і соціальними аспектами (естетика та інклюзивність)) для інтеграції принципів сталості, функціональності та естетичної якості у міське середовище; – програми енергоефективної реновації міських будівель; – інструменти сталого міського транспорту та мобільності.
Гірські території: Українських Карпат	<ul style="list-style-type: none"> – проведення комплексної оцінки ризиків паводків, зсувів тощо; – модернізація критичної інфраструктури; – впровадження природоорієнтованих заходів протипаводкового захисту; – посилення контролю за використанням лісових ресурсів; – формування базових систем управління відходами. 	<ul style="list-style-type: none"> – впровадження басейнового управління водними ресурсами; – розвиток всесезонної моделі екотуризму; – модернізація малих систем теплопостачання із використанням відновлюваних ресурсів; – реалізація транскордонних проєктів у межах програм Interreg. 	<ul style="list-style-type: none"> – інституціоналізація механізмів платежів за екосистемні послуги; – сертифікація лісових ресурсів відповідно до стандартів ЄС; – розвиток інфраструктури з низьким екологічним впливом; – інтеграція територій у міжнародні програми сталого розвитку Карпатського регіону. 	<ul style="list-style-type: none"> – природоорієнтовані рішення (Nature-based Solutions) у сфері управління водними ресурсами та захисту екосистем; – інституційні механізми співпраці у межах Карпатської конвенції; – транскордонні інструменти програм Interreg.
Громади з вуглевидобувною та теплоенергетичною спеціалізацією	<ul style="list-style-type: none"> – створення місцевих офісів справедливої трансформації; – аудит промислових активів та екологічних ризиків; – ухвалення програм перекваліфікації працівників; – формування планів управління шахтною спадщиною. 	<ul style="list-style-type: none"> – диверсифікація економіки через повторне використання промислових територій; – розвиток відновлюваної енергетики та індустріальних парків; – декарбонізація систем теплопостачання; – підтримка малого та середнього бізнесу. 	<ul style="list-style-type: none"> – формування кластерів чистих технологій; – завершення екологічної ремедіації шахтних територій; – застосування довгострокових фінансових інструментів трансформації (зокрема зелених облігацій та механізмів публічно-приватного партнерства); – інтеграція у нові регіональні ланцюги доданої вартості. 	<ul style="list-style-type: none"> – механізми Just Transition Mechanism (механізм справедливої трансформації); – програми диверсифікації економіки вугільних регіонів; – інструменти перекваліфікації та підтримки зайнятості.
Сільськогосподарські території	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка кліматичних ризиків для аграрного виробництва; – ухвалення програм підтримки родючості ґрунтів; – підвищення енергоефективності аграрної інфраструктури; – формування систем управління органічними відходами. 	<ul style="list-style-type: none"> – впровадження технологій точного землеробства; – розвиток біогазових та біометанових проєктів; – модернізація систем зрошення; – розвиток кооперації та локальної переробки продукції; – удосконалення логістики експорту до ринків ЄС. 	<ul style="list-style-type: none"> – перехід до ландшафтної орієнтованих моделей агровиробництва; – розвиток агролісівництва; – впровадження практик вуглецевого фермерства; – формування циркулярних моделей використання органічних ресурсів у громадах. 	<ul style="list-style-type: none"> – підходи climate-smart agriculture (кліматично орієнтоване сільське господарство); – розвиток циркулярної біоекономіки; – інструменти сталого управління ґрунтами та водними ресурсами.

Джерело: систематизовано автором

економічної реконструкції, інтегрованих із системою бюджетного та стратегічного планування громад, а також використання територіально диференційованих інструментів економічної трансформації у коротко-, середньо-

та довгостроковій перспективі. Застосування запропонованих підходів створює передумови для структурної модернізації економіки територіальних громад, підвищення їх енергетичної та кліматичної стійкості, розвитку

нових секторів економічної діяльності та поглиблення інтеграції регіональних економік України у європейський економічний простір.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення методичних підходів до оцінювання ефек-

тивності place-based політик відновлення на рівні територіальних громад, а також на формування системи індикаторів моніторингу соціально-економічних, енергетичних та екологічних результатів «зеленої» трансформації локальних економік.

Список використаної літератури:

1. European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: The European Green Deal. 2019. URL: https://www.consilium.europa.eu/media/47573/st_15051_2019_init_en.pdf.
2. Романюк С. А. Регіональний розвиток в Україні: минуле, сучасне, майбутнє? *Demography and Social Economy*. 2019. № 3 (37). С. 113-132. URL: https://dse.org.ua/archive/37/_8.pdf
3. Мельник М. І., Лещух І. В. Диверсифіковані підходи до політики посилення резильєнтності регіонів України в умовах глобальних шоків. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*: зб. наук. пр. 2023. Вип. 4(162). С. 3-11. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-4-1>
4. Кравців В.С., Сторонянська І.З. Регіональна політика vs просторові зрушення економіки України: пошук відповідей на актуальні питання. *Вісник НАН України*. 2025. № 3. С. 29-38. DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2025.03.029>
5. Пронько Л., Затайдух К., Чорний Я. Економічний розвиток територіальних громад: сутність, особливості та стратегічні перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-65>
6. Нора, L. (2015). Place-based approaches to regional economic development. *Regional Planning and Local Economic Development*. URL: https://www.academia.edu/11711713/Place_based_approaches_to_regional_economic_development
7. OECD. (2025). Place-based policies for the future (OECD Regional Development Studies). URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/05/place-based-policies-for-the-future_de4634ab/e5ff6716-en.pdf
8. OECD. (2025). A place-based approach to climate action and resilience (OECD Net Zero+ Policy Papers, No. 8). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/fafbf518-en>
9. Testi, A., Zetti, I., Tarsi, E., Fontana, C., Gisotti, M. R., & Rossi, M. Supporting Local Implementation of the European Green Deal through a Place-Based, Participatory Approach: Methodology for a Comprehensive Analytical Framework. *Sustainability*, 2023. № 15(20), 15098. DOI: <https://doi.org/10.3390/su152015098>
10. Chodkowska-Miszczuk, J. M., & Lewandowska, A. Cities facing the European green deal: Urban policy and locals' perspective in the post-socialist area. *Environmental Science & Policy*, 2024. № 159, 103823. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2024.103823>
11. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (n.d.). Ukraine Refugee Situation. URL: <https://data.unhcr.org/en/country/ukr>
12. Кабінет Міністрів України. Другий національно визначений внесок України до Паризької угоди (Постанова № 1172). 2025, 29 жовтня. URL: https://unfccc.int/sites/default/files/2025-11/2%20Ukraine%20NDC2_adj_v2.pdf
13. European Council. (n.d.). Fit for 55. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fit-for-55/>
14. United Nations Environment Programme (UNEP). (n.d.). The environmental impact of the conflict in Ukraine: A preliminary review. URL: <https://www.unep.org/resources/report/environmental-impact-conflict-ukraine-preliminary-review>

References:

1. European Commission. (2019). *Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: The European Green Deal*. Available at: https://www.consilium.europa.eu/media/47573/st_15051_2019_init_en.pdf
2. Romaniuk, S. A. (2019). Regionalnyi rozvytok v Ukraini: mynule, suchasne, maibutnie? [Regional development in Ukraine: past, present, future?]. *Demography and Social Economy*, no. (3), pp. 113-132. Available at: https://dse.org.ua/archive/37/_8.pdf
3. Melnyk, M. I., & Leshchuk, I. V. (2023). Dyversyfikovani pidkhody do polityky posylennia rezylentnosti rehioniv Ukrainy v umovakh hlobalnykh shokiv [Diversified approaches to the policy of strengthening the resilience of Ukraine's regions under global shocks]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy [Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine]*, no. (4), pp. 3-11. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-4-1>
4. Kravtsov, V. S., & Storonianska, I. Z. (2025). Regionalna polityka vs prostorovi zrushennia ekonomiky Ukrainy: poshuk vidpovidei na aktualni pytannia [Regional policy vs spatial shifts in the economy of Ukraine: searching for answers to current questions]. *Visnyk NAN Ukrainy [Herald of the National Academy of Sciences of Ukraine]*, no. (3), pp. 29-38. DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2025.03.029>
5. Pronko, L., Zataidukh, K., & Chorny, Ia. (2024). Ekonomichni rozvytok terytorialnykh hromad: sutnist, osoblyvosti ta stratehichni perspektivy [Economic development of territorial communities: essence, features and strategic perspectives]. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and Society]*, no. (59). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-65>
6. Нора, L. (2015). *Place-based approaches to regional economic development*. Regional Planning and Local Economic Development. Available at: https://www.academia.edu/11711713/Place_based_approaches_to_regional_economic_development
7. OECD. (2025). *Place-based policies for the future* (OECD Regional Development Studies). Available at: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/05/place-based-policies-for-the-future_de4634ab/e5ff6716-en.pdf
8. OECD. (2025). *A place-based approach to climate action and resilience* (OECD Net Zero+ Policy Papers, No. 8). OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/fafbf518-en>

9. Testi, A., Zetti, I., Tarsi, E., Fontana, C., Gisotti, M. R., & Rossi, M. (2023). Supporting Local Implementation of the European Green Deal through a Place-Based, Participatory Approach: Methodology for a Comprehensive Analytical Framework. *Sustainability*, no. 15(20), 15098. DOI: <https://doi.org/10.3390/su152015098>
10. Chodkowska-Miszczuk, J. M., & Lewandowska, A. (2024). Cities facing the European green deal: Urban policy and locals' perspective in the post-socialist area. *Environmental Science & Policy*, no. 159, 103823. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2024.103823>
11. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (n.d.). *Ukraine Refugee Situation*. Available at: <https://data.unhcr.org/en/country/ukr>
12. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025, October 29). *Druhyyi natsionalno vyznachenyi vnesok Ukrainy do Paryzkoj uhody (Postanova № 1172)* [Second Nationally Determined Contribution of Ukraine to the Paris Agreement (Resolution No. 1172)]. Available at: https://unfccc.int/sites/default/files/2025-11/2%20Ukraine%20NDC2_adj_v2.pdf
13. European Council. (n.d.). *Fit for 55*. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fit-for-55/>
14. United Nations Environment Programme (UNEP). (n.d.). *The environmental impact of the conflict in Ukraine: A preliminary review*. Available at: <https://www.unep.org/resources/report/environmental-impact-conflict-ukraine-preliminary-review>

Iryna Leshchukh, PhD in Economics, Senior Researcher, State Institution "M.I. Dolishniy Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine"

A PLACE-BASED APPROACH TO THE IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN GREEN DEAL IN THE POST-WAR ECONOMIC RECOVERY OF COMMUNITIES IN THE WESTERN MACRO-REGION OF UKRAINE

The article explores the application of the place-based approach to the implementation of the European Green Deal in the post-war economic recovery of territorial communities in the Western macro-region of Ukraine. It is substantiated that the current challenges of reconstruction require a transition from standardized recovery models to territorially differentiated strategies of economic transformation that take into account the resource base, functional specialization and spatial characteristics of local communities. The integration of the European Green Deal principles into the post-war recovery policy makes it possible to combine the objectives of physical infrastructure reconstruction with long-term structural modernization of local economies, strengthening energy security, decarbonizing production systems and promoting circular resource use. The study systematizes the key spatial and economic challenges that will shape the post-war development of territorial communities in the Western macro-region of Ukraine. These challenges include demographic and housing pressures in host communities due to large-scale internal displacement, the risk of a "carbon rebound" during infrastructure reconstruction, increased vulnerability of centralized energy systems, environmental consequences of military activities, and climate-related risks specific to the mountainous territories of the Ukrainian Carpathians. It is demonstrated that the use of uniform recovery policies does not adequately address these territorial differences, which necessitates the implementation of place-based mechanisms in designing economic transformation policies. A conceptual model of place-based economic transformation of territorial communities in the Western macro-region of Ukraine is proposed. The model integrates spatial, institutional and temporal dimensions of recovery policy and provides for the adaptation of green transition instruments to different functional types of territories. The paper develops a system of territorially differentiated priorities and policy instruments for economic transformation across short-, medium- and long-term time horizons. It is argued that the effective implementation of the place-based approach requires coordination of economic, climate, energy and infrastructure policies, the formation of local portfolios of green reconstruction projects, compliance with the "Do No Significant Harm" principle, and the development of monitoring systems to assess socio-economic and environmental impacts of recovery investments. The application of the proposed framework will contribute to structural modernization of local economies, strengthening energy and climate resilience of territorial communities, creating new employment opportunities and facilitating deeper integration of regional economies into the European economic space.

Key words: place-based approach, post-war recovery, territorial communities, European Green Deal, green transition, regional policy, spatial development.

Дата надходження статті: 10.04.2026

Дата прийняття статті: 01.05.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026